

Terneuzen, 28 juni 2024

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
Mevrouw M.A.M. Adriaansens
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC DEN HAAG

Verzonden via <https://www.internetconsultatie.nl/bekendmaking/reageren>
en <https://internetconsultatie.nl/ontwerpveilingregeling/reageren>

Betreft: reactie consultaties bekendmakingsbesluit en veiling NLCO 2024

Geachte mevrouw Adriaansens,

In het kader van de internetconsultaties met betrekking tot de "Regeling aanvraag- en veilingprocedure vergunningen niet-landelijke commerciële radio-omroep 2024" en het "Besluit bekendmaking veiling vergunningen commerciële niet-landelijke radio-omroep 2024" geeft Broadcast Partners hieronder haar reactie weer. Omdat de Conceptregeling en het Ontwerpbesluit nauw met elkaar zijn verweven, ziet deze zienswijze op beide consultaties en wordt deze ook voor beiden ingediend.

Datums harmoniseren

In de consultatie wordt aangegeven dat bij besluit van 26 augustus 2021 de niet landelijke commerciële vergunningen zijn verlengd voor een periode van drie jaar, tot 1 september 2025. Om die reden zouden de te veilen vergunningen in werking treden per 1 september 2025. Echter werden niet alle NLCO vergunningen verlengd. De vergunningen voor de kavels B39 t/m B54 eindigen al per 01-09-2024.

In het huidige ontwerpbesluit komen een groot aantal van deze kleine kavels in hun bestaande samenstelling te vervallen. Dat geldt ook voor de kavels B39 t/m B54. Zoals het er nu naar uitziet moeten deze frequenties echter al op 1 september 2024 worden uitgezet en dat terwijl het toenmalige Agentschap Telecom in 2021 met deze vergunningen juist nieuwkomers in staat wilde stellen om een plekje op de FM band te bemachtigen. Er werd zelfs gesuggereerd dat na afloop de vergunningen gekoppeld zouden worden aan lokale DAB¹.

In het kader van efficiënt gebruik van het spectrum en omdat ook deze frequenties schaars zijn, is het ook onwenselijk dat deze frequenties een jaar lang niet benut zouden worden. Een verlenging van de vergunningen geeft de betreffende vergunninghouders de gelegenheid hun investeringen terug te verdienen. Door de frequenties nu al uit te zetten wordt hen bovendien de mogelijkheid ontnomen om naadloos over te stappen naar een alternatief distributiekanaal zoals bijv. DAB+ laag 6. Overigens geeft het Adviescollege in haar rapport in 2020 ook aan dat de transitie naar DAB+ nog niet ver genoeg is gevorderd om FM uit te schakelen. Door het niet verlengen van deze vergunningen wordt de economische levensvatbaarheid van de kleine stations, die al ter discussie stond, per definitie ten gronde gericht. We adviseren om deze vergunningen net als de overige NLCO vergunningen te verlengen tot 1 september 2025.

¹ <https://www.rdi.nl/actueel/nieuws/2021/12/13/zestien-nieuwe-vergunningen-voor-fm-radio-beschikbaar>

Kleinere kavels

Uit de marktconsultatie komt naar voren dat het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de aanbeveling van het Adviescollege uit oktober 2020 heeft overgenomen en NLCO-vergunningen die bestaan uit enkele frequenties niet meer los zal uitgeven maar deze toevoegt aan bestaande niet-landelijke kavels.

Met deze hervorming worden alle mogelijkheden voor de kleinere commerciële lokale radiostations volledig weggenomen terwijl die stations hebben bewezen dat zij wel degelijk bestaansrecht hebben. De herverdeling moet leiden tot een betere aansluiting op de dekking van DAB+ allotments, maar er zou hier ook gezocht kunnen worden naar aansluiting op de DAB+ kavels in laag 6. Kavels met één of enkele kleine frequenties kunnen gekoppeld worden DAB Laag 6 allotments. Die sluiten veel beter aan bij de sociaaleconomische gebieden en koopstroomgebieden. In laag 6 is er capaciteit voor deze ondernemers maar de kansen op een succesvolle transitie naar lokale commerciële radio op DAB+ zal aanzienlijk toenemen als juist deze radiostations nog kunnen beschikken over een bijpassend FM kavel.

Door kleine kavels uit te geven, kan bovendien de hervorming aan de markt worden overgelaten. Door het mogelijk te maken om kleine kavels te stapelen, kunnen er alsnog ook grotere regio's gevormd worden. Zo is de markt flexibel, wordt maatwerk mogelijk en ontstaat de hoogste maatschappelijke en economische meerwaarde.

De kavels B02, B08, B09, B17, B20 en B21 bevatten frequenties die individueel veel beter aan individuele koopstroomgebieden toegewezen zouden kunnen worden. De voorgestelde kavelindeling bestaat namelijk uit doelgebieden die niets met elkaar te maken hebben. De advertentiemarkt is er te verschillend en dat maakt een succesvolle businesscase onnodig complex. Als voorbeeld noemen we kavel B21. De omroepen geven aan dat Noord-Brabant en Limburg aparte markten zijn. Toch wordt er nu een zender in Roermond toegevoegd aan B21, maar die had ook tezamen met de al in dat kavel zittende Weert 95,2 MHz apart verdeeld kunnen worden. Wij vinden het onverstandig om die gebieden op deze wijze verplicht samen te voegen en niet het advies van de sector te volgen. Wij adviseren om rekening te houden met dat advies en te kiezen voor kleinere kavels.

Extra frequenties

In de nationale database is er al geruime tijd een aantal FM-restfrequenties beschikbaar die tot op heden niet werden verdeeld. In de consultatieronde in januari 2023, over de FM veilingen van de landelijke commerciële omroepen, is hier eveneens op gewezen. Met die input is bij de daaropvolgende veiling niets gebeurd. Voor de frequenties Maastricht 103,2 MHz, Roermond 104,2 MHz en Venlo 104,4 MHz werd daarom na de veiling een expliciet verzoek ingediend zodat de landelijke netten geoptimaliseerd konden worden. De schaarste bij de LCO partijen is groter dan bij de NLCO partijen. Dat blijkt ook uit de ontstane marktsituatie waarbij de landelijke omroepen op zoek zijn gegaan naar frequentieruimte in de B kavels. Dat er geen gehoor wordt gegeven aan de vraag van de landelijke stations, maar dat nu wordt besloten om deze frequenties toch uit te geven en toe te voegen aan de NLCO kavels is onbegrijpelijk. Overigens zijn er nog meer ongebruikte frequenties die in onze ogen gebruikt kunnen worden. Een aantal is nu voor NLCO misschien niet interessant, maar zeker wel voor andere vergunninghouders. Als argument stelt de RDI dat de diagrammen moeilijk zijn in te vullen of dat de bereiken te klein zouden zijn. Echter de markt denkt daar anders over, zeker de LCO-markt. Zij zien wel meerwaarde in de vergunningen die nu steeds op de plank blijven liggen. Niet uitgeven is dus niet doelmatig. Naar onze mening zou het uitgeven van deze restfrequenties opnieuw moeten worden bekeken.

Er zijn allerlei frequenties in de database van RDI die een strategische bestemming hebben of als evenementenfrequentie of anders worden gereserveerd, maar die te groot zijn voor dat doel of met dat doel niet gebruikt worden. Sommige daarvan zijn direct inzetbaar voor de te verdelen frequentiekavels, andere zouden mogelijk beperkt gereduceerd moeten worden. Onderstaande frequenties zouden aan de NLCO en/of LCO-netwerken kunnen worden toegevoegd, zo is er bijv. in Limburg meer dekking mogelijk.

- Alkmaar 104.7 MHz
- Amersfoort 89,2 MHz
- Breda 93,2 MHz
- Eindhoven 101,0 MHz
- Groningen 101,4 MHz
- Heerde 94.6 MHz
- Horn 103.5 MHz
- Hulsberg 89.7 MHz
- Lochem 95,0 MHz
- Losser 88,4 MHz
- Maastricht 87,7 MHz
- Roermond 89,5 MHz
- Roermond 91,8 MHz
- Roermond 94,1 MHz
- Roermond 99,6 MHz
- Rotterdam 93,9 MHz
- Steenberg 96,2 MHz
- Utrecht 99,3 MHz
- Valkenburg 104,3 MHz
- Venray 91.6 MHz
- Weert 97,4 MHz
- Zwolle 90,1 MHz

Frequentie-inhoudelijke aspecten

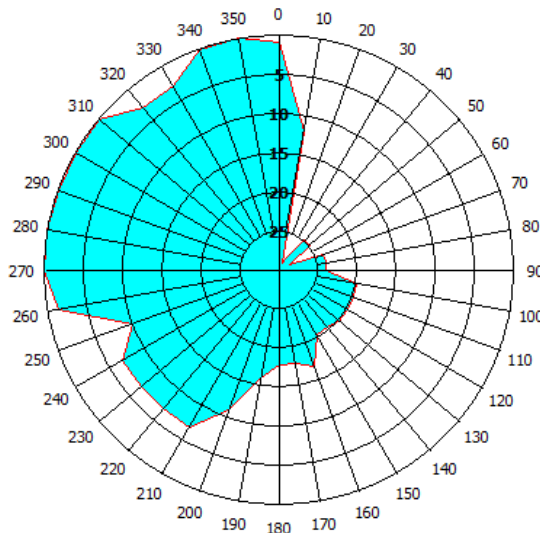
Een aantal frequenties kan op basis van de coördinatie groter worden uitgevoerd dan nu door EZK wordt voorgesteld. Dit doet zich onder andere voor in de kavels B05, B20, B21, B23. Broadcast Partners stelt voor de Nederlandse frequentierechten maximaal te benutten en die frequenties te optimaliseren.

Het gaat dan om:

- B05: Rotterdam 104,2 MHz
- B06: Rotterdam 97,6 MHz
- B20: Amersfoort 99,5 MHz
- B21: Vught 97,4 MHz en Vught 88.9 MHz
- B23: Eindhoven 93.6 MHz.

Zo is bijv. de frequentie Rotterdam 104,2 MHz van oorsprong klein gehouden omdat deze lokaal in gebruik is genomen. Nu deze frequentie aan kavel B05 is toegewezen kunnen de maximale karakteristieken worden gecoördineerd en toegepast:

<u>Station</u>	<u>Freq.</u>	<u>Power ERP</u>	<u>Polar</u>	<u>Coord</u>	<u>Alt.</u>	<u>H.Ant</u>
ROTTERDAM	104,2 MHz	30,0dBW 1,0kW	V	004E26 54.6; 51N52 32.8	-3m	135m

License (dBW)

0°	10°	20°	30°	40°	50°	60°	70°	80°	90°	100°	110°
29	18	-4	2	5	5	1,5	6	6	6	10	10
120°	130°	140°	150°	160°	170°	180°	190°	200°	210°	220°	230°
10	10	9,5	9,5	13	12	12	14	19	23	23	23
240°	250°	260°	270°	280°	290°	300°	310°	320°	330°	340°	350°
23	20	28,5	30	30	30	30	30	27,1	27,1	30	30

Aanvullende eisen in de DAB vergunningen

De NLCO vergunninghouders krijgen een verplichting opgelegd om uit te zenden in DAB+ laag 4. Het valt op dat in deze conceptvergunningen een aantal eisen worden gesteld die verder gaan dan in de reeds eerder aan de RPO uitgegeven vergunningen voor deze allotments, terwijl die vergunningen lopen tot 31 augustus 2027.

In de nieuwe conceptvergunning wordt gesteld dat de storing maximaal 40 dBµV/m mag zijn op de rand van allotments met hetzelfde kanaal. De huidige RPO hebben die eis niet in de vergunningsvoorwaarden staan met als gevolg dat de huidige netwerken in laag 4 straks niet voldoen aan de eisen van de nieuwe vergunningen. Dat zou betekenen dat de NLCO met haar te verkrijgen vergunningen niet kunnen toetreden tot de bestaande netwerken, tenzij de RPO akkoord gaat met een aanpassing van haar netwerken. Het komt er dan op neer dat het vermogen van de huidige zenders verlaagd moet worden of dat antennesystemen aangepast moeten worden. Dat is niet redelijk en praktisch ondenkbaar. Het zadelt de marktpartijen op met extra kosten die bovendien het zendbereik zullen inperken. De dekkingseisen in die netten kunnen dan niet meer worden gehaald zonder flinke investeringen.

Om het probleem te illustreren: Allotment 5A Friesland maakt nu al meer dan 40 dBµV/m aan veldsterkte op de Allotments 38 en 41 van DAB laag 6. Datzelfde geldt voor laag 4 allotments 6A Overijssel en 7C Brabant/Limburg op de DAB laag 6 allotments van respectievelijk allotment 53 en allotment 55.

Omdat de nieuwe eisen die aan de toekomstige NLCO-vergunninghouders worden gesteld conflicterend zijn met de vergunningen van de Regionale publieke omroepen in dezelfde laag adviseren we om de

aanvullende eisen te laten vervallen en de vergunningen gelijk te trekken met de bestaande vergunningen in DAB+ laag 4.

Toetsing IGV op basis van ITU-R 1546-2

In de conceptvergunning voor DAB wordt aangegeven dat bij het toetsen van de ingebruiknameverplichting (IGV) het ITU-R 1546-2 propagatiemodel wordt gehanteerd. In de eerder uitgegeven vergunningen voor allotments in DAB laag 4 wordt slechts gesteld, dat er aan minimum veldsterktewaarde dient te worden voldaan. Dat kon voorheen met metingen in het veld worden vastgesteld waardoor er sprake is van een realistische toetsing. Het hanteren van ITU 1546-2 is een wezenlijk ander toetsingsmodel, dat nadelig werkt voor alle vergunninghouders in laag 4. ITU 1546-2 is zeer conservatief en voorspelt de veldsterkte op een wijze die niet aansluit bij de praktijk. Deze aanpak leidt daardoor tot onnodig dure netwerkwerken omdat het theoretische model minder veldsterkte zal voorspellen dan dat er in de praktijk is. Bovendien wordt voor de NLCO vergunninghouders hier een andere norm gehanteerd dan voor de RPO vergunninghouders. Dat is niet verenigbaar. *Broadcast Partners adviseert deze rechtsongelijkheid tussen vergunninghouders te corrigeren* en vast te houden aan toetsing van het veldsterkte criterium op basis van metingen in het veld.

Nabuurkanaal storing

Recentelijk zijn er vergunningen uitgegeven in DAB laag 6 waarbij gebruik wordt gemaakt van dezelfde of nabuurkanalen van reeds bestaande DAB lagen, waaronder de kanalen van DAB laag 4. Doorgaans geldt dat degene die als laatste wijzigingen aanbrengt, rekening heeft te houden met de bestaande situatie en reeds eerder verstrekte vergunningen. Waar nu laag 6 nog rekening heeft te houden met laag 4, zal dat mogelijk veranderen met de uitgifte van de nieuwe vergunningen. Concreet betekent dat, dat de huidige zenders van laag 4, waar nu laag 6 rekening mee heeft te houden, plots rekening moeten gaan houden met laag 6. Dit terwijl er technisch gezien niets zal veranderen aan de zenders in laag 4. Dit gaat leiden tot grote problemen, onder andere omdat er in laag 4 grotere vermogens worden gebruikt.

Het is daarom noodzakelijk dat in de regeling een voorziening wordt aangebracht om met dit probleem om te gaan. Dit geldt ook voor toekomstige veilingen van de DAB zendernetwerken.

Specifiek voor enkele kavels

B18

Apeldoorn 90,2 MHz is in coördinatie gebracht als KRCCO-frequentie en al tijdens dat proces vervangen door 93,4 MHz. Dit was vanwege zorgen over Deventer 89,9 MHz. Nu bij een nieuwe verdeling zou *Apeldoorn 90,2 MHz* uitgegeven kunnen worden in combinatie met Deventer 89,9 MHz door *toevoeging aan het voorgestelde kavel B18.*

B21

In bijlage 2 worden in de conceptvergunning van B21 onder Artikel 4 de frequenties 101,7 MHz en 101,9 MHz genoemd. Deze maken geen deel uit van dit pakket (ze zijn immers van Sky, Kavel A01). De vergunninghouder kan er derhalve ook niet voor zorgen dat er minder dan 2.000 mensen in de 95dB contour wonen. De contourbenadering is bovendien verouderd, al lang geleden is in de sector besproken dat ook andere oplossingen toegestaan zijn.

B21 en B23

B21 heeft 2 frequenties in de regio 's-Hertogenbosch, namelijk Vught 88,9 MHz en 97,4 MHz. Broadcast Partners adviseert voor een betere spreiding om Vught 97,4 MHz aan B23 toe te voegen.

B27

De conceptvergunning voor Venlo 104,4 MHz blijkt buiten de stad gecoördineerd te zijn op een plaats waar geen mast staat. Broadcast Partners adviseert een voorlopige vergunningscoördinaat te kiezen waarmee de stad binnen de verzorging valt. Hiermee wordt voorkomen dat het verplaatsen van deze vergunning in een later stadium naar een reële locatie leidt tot een bevolkingstoename.

Voor een nadere toelichting kunt u vanzelfsprekend contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

Werner de Schepper
Technisch directeur